

B-261/2003

melékelt

2003 JUN 19.

22-5/2003

2003.02.07.

NASZÁLY BARLANGKUTATÓ CSOPORT

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

2002

Tartalomjegyzék:

Tartalom	2 oldal
Csoportélet	3 oldal.
Anyagi kereteink	4. oldal
Csoportnévsor	4. oldal
Feltárás a Nézσαι-víznyelőbarlangban	4. oldal
Barlangtani megfigelések Csővár-Nézsa	6. oldal
A Naszályi-víznyelőbarlang	11. oldal
A Násznép-barlang	11. oldal
Nincs Kegyelem Aknabarlang	11. oldal
Túra a Magas-tátrában	13. oldal
A csoport 2004 évi munkaterve	14. oldal
Köszönetnyilvánítás	13. oldal

Csoportélet

Ismét eltelt egy esztendő. Nehéz helyzetben vagyok, ha a csoport életéről kell írnom. A 2002-es évben több pontban megszegtuk, a Naszályi kutatási területünkre vonatkozó kutatási engedélyben foglaltakat, mely többek között abból állt, hogy túrát vezettünk gyerekeknek a Násznép-barlangba. Sajnos a Duna-Ipoly Nemzeti Park barlangtani felügyelője könyörtelenül, figyelmeztetés nélkül visszavonta engedélyeinket szeretett Naszályi barlangjainkról. A naszályi víznyelőbarlang kutatását a Troglonauta Barlangkutató Egyesület vállalta fel Ézsiás György vezetésével. A Násznép-barlang a mai napig gazdátlan.

Most pedig az a pohárköszöntő beszéd következik, mely a Naszály hegyen hangzott el 2003 nyarán, s melyen a tiszteletbeli tagok között üdvözölhettük Juhász Márton urat a DNP Igazgatóságának barlangtani felügyelőjét.

Tisztelt barlangász barátaim, kutatótársaim, hozzátartozók!

Engedjétek meg, hogy e kezemben tartott gagyi akciós pezsgőt kibontsam, s annak tartalmát közösen ürítsük annak tiszteletére, hogy a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága visszavonta nehezen megszerzett kutatási engedélyeinket szeretett hegyünk több barlangjáról.

Köszönjük, hogy ez által új fejezetet nyitott a Naszályi barlangkutatás történetében. Felnyitotta csipától leragadt szemünk, és bebizonyította, azt hogy mi, vajmi keveset teszünk, azokért a barlangokért, amiért tulajdonképpen létrejöttünk, és azért a hegyért, amire az életünk tettük fel.

Köszönjük, hogy megmentették, az amúgy is haldokló anyagi helyzetű csoportunkat, a további irodai munkától, a rengeteg értelmetlen levélváltástól, a 8 napon belüli egyéb kötelezettségeinktől.

Köszönjük, hogy elvették a lehetőséget, azoktól a pici csillogó szemű aranyos gyerekektől, akik évente kíváncsiságtól fűtve jöttek, hogy megcsodálják, a természet alkotta föld alatti világot. Most már tudjuk a kutatási engedély túra vezetésére nem jogosít fel!

Most úgy tűnik egy picit magunk alatt vagyunk, megtörve ülünk, alkoholt iszunk (de mindig is ezt tettük), és alig várjuk annak a halálra ítélt csoportnak a megjelenését aki majd átveszi tőlünk kutatási területünk barlangjainak a kezelését. Akad majd dolguk bőven.

S ha majd az általunk felfedezett kilométeres hosszúságú Naszályi barlangokban sétálunk, és egybefüggő 100 méternél mélyebb aknában suhanunk a kötélben, gondolni fogunk rátok irodában ülő aktakukacok. Mert tiétek marad a papírmunka, de miénk marad az érzés, ami a felfedezőké, és ezt sajnos nem vehetitek el tőlünk. A Naszály Barlangkutató Csoport nem halt meg, ne felejtsetek! Most kezd csak igazán élni!

Köszönöm, hogy meghallgattatok! Egészségünkre!

A 12 fő csoporttagságból továbbra is csak öten foglalkozunk aktívan kutatómunkával. Terveztük az előző esztendőben a Nézsai víznyelőbarlang ácsolatának a cseréjét melyre az év folyamán nem került sor. (Mert helyette ittunk és buliztunk) (Szerinted!)

Néhány okostojás számára vette a csoportunkat, hogy „ Ezek állandóan isznak meg buliznak, azt mellette nem csinálnak semmit.” Ezúton szeretnénk közölni, kedves kritikussainkkal, hogy a látszat csal! Ami éves jelentéseinkben írottan megjelenik az valóban megtörténik velünk. Mi ezt azért adjuk közre, hogy annak, aki olvassa szerezzünk vele néhány örömteli percet, megismerjen bennünket, esetleg megkedvelje azt amit csinálunk és ezáltal csatlakozzon hozzánk. Alkosson egy átfogó képet a csoport tevékenységéről. Ez egy éves összefoglaló jelentés, nem pedig tudományos értekezés.

Ha van valami félig tudományos „light-os” duma ami közérthető, és nem túl nehezen emészthető, azt persze leírjuk most is mint mindig. Ebben a jelentésben is lesz ilyen.

2002 évben is volt pörgés bőven. Többször táboroztunk a Naszályi Stone Henge-ben. Segítettünk Troglonautás testvéreinknek rendbehozni a kutatóházat. A rossz vakolatot levértük, benádaztuk és újra vakoltuk a ház belsejét. Kifestettük belülről, és a tetőt is leszigeteltük nehéz lemezzel. Kívülről a másik csoport lány tagjai festették és pingálták. A mi csoportunk tagjai is pingáltak volna, de sajnos a lányok nem akarták, így hát maradt a hazai.

Majdnem elfelejtettem, hogy csoportunk három vállalkozó szellemű tagja fent járt a Gross-Glockner-en ami Ausztria legmagasabb csúcsa, valamint jártak a Dolomitokban is. Mivel én nem mentem velük, így nem volt, aki történéseket papírra vesse.

Elkészítettünk egy rövid összefoglaló jellegű tanulmányt a Nézsza környéki hegyek barlangjairól, melyet ezen jelentésünkben részleteiben leközlünk.

Anyagi kereteink

Egyszerűen 0-án állunk. A 2002-es évre előirányzott 4000 Ft/fő csoport tagdíjat 5000 Ft/fő-re emeltük. Ez elegendő volt az MKBT és MHT tagdíjak fedezésére. Nem célunk a koldulás de ahhoz, hogy a 2003-as évben valamit tudjunk kezdeni magunkkal a barlangkutatás terén, szükségét érezzük támogatóink segítségét is igénybe venni. Előre is köszönjük.

Csoportnévsor

Antal József csop.vez. (Főnök)
Antal Károly csop.vez.hely. (Karez)
Berghammer Béla (Rasid)
Dulai Zsolt (Dzsiájdzsó)
Hajduk Norbert (Cickány)
Kenessey Zoltán (Kenő)
Kovács Péter (Rasz)

Krizsán Csaba (Rizs)
Petőházi Ákos (Tuba)
Pohl Béla (Dipól)
Száldobágyi Csaba (Sanya)
Takács Zoltán (Taki)
Virág Zoltán (Jumi)

Feltárás a Nézsai-víznyelőbarlangban

A barlang végpontján, minden eddigi erőfeszítésünk ellenére sem sikerült továbbjutnunk. Ezért ezt a pontot huzamosabb ideig nem kutatjuk. A Hófehér-folyosó végpontján csak az öngyilkosok kutatnak, nálunk, pedig ahogy öregsünk egyre kevesebb az ilyen ember. A barlang ezirányú kutatása is áll. Az olvadás és a nyári heves esőzések rengeteg iszapot hordtak a barlangba, melynek nagy része a Szívószál alatti teremben halmozódik fel, nehezítve a lejutást. Ennek eltávolítását többször elvégeztük. Az igazi orvosság a bajra a barlang jelenlegi ácsolatának a cseréje lenne. Az elmúlt évben az acél béléscsőves megoldás mellett döntöttünk, mely sok tíz évre megfelelő védelmet nyújtana a barlang bejárati szakaszának. De sajnos a Nemzeti Parkok más, környezetbarátabb elképzelésen vannak, melyek sajnos anyagi kereteinket meghaladják. A barlang bejárati szakaszának kiépítése ezért várat magára. Ellenben összeállítottunk egy összefoglaló tanulmányt a környék barlangjairól, így egy üres folttal kevesebb lesz a barlangkutatás térképén.

Barlangtani megfigyelések a Csővár-Nézsa rögcsoport területén

Bevezetés:

Az Északi-középhegység területén, Nógrád megye DNy-i szögletében, Váctól ÉK-re több kisebb jellegzetes triász rög emelkedik ki a környező harmad-kori dombvidék felszínéből. A rögök nem alkotnak egységes vonulatot, nem is függnék egymással össze, hanem különálló szigethegyekként emelkednek ki az alacsonyabb Délcserhádi dombvidékből. Ezen hegyrögök a Dunántúli mezozoos alaphegység ÉK-i irányban utolsó felszínén lévő képviselői. Összefoglaló néven Duna-balparti szigethegyek, vagy mint Duna-balparti triász hegyrögök kerülnek említésre.

E fent említett terület hazánk, barlangtanilag kevésbé kutatott tájegységei közé sorolható. Az itt fellelhető, karsztos formák, barlangok, üregek, védendő természeti értékek mellett meghatározó szerepet játszanak a terület morfológiájában, s adják jellegzetességét és hangulatát e DNy cserhádi tájnak.

A Duna-balparti triász rögöket geológiailag, és morfológiailag is három fő szerkezeti egységre bonthatjuk:

- I. Naszályi karszt
- II. Romhányi-rög
- III. Csővár-Nézsa rögcsoport

Jelen tanulmány a Csővár-Nézsa rögcsoport területén tett barlangtani megfigyeléseinket összegzi.

Geológiai viszonyok, sztratigráfia, paleogeográfia:

Vizsgált területünk geológiai múltja igen érdekes, ezért tekintsük át nagy vonalakban a földtörténet ide vonatkozó eseményeit.

Triász időszak (245 millió évtől 208 millió évig)

E nógrádi térség legidősebb felszíni képződményei a triász korú sekély ill. nyílttengeri mészkőfeleségek. Jelentősebbek közülük a felső-triász dachsteini mészkő, valamint az ugyancsak felső-triász földolomit.

A triász időszak végétől kezdve, a másod és harmadkor folyamán több ízben játszódtak le a területen tektonikus kéregmozgások. Az eredetileg a triász tenger fenekén vízszintesen lerakódott mészkő és dolomit rétegeket, hatalmas erők előbb a magasba emelték majd összetördelték, és rögökre darabolták szét.

Jura és kréta időszakok: (208 millió évtől 65 millió évig)

A jura és kréta időszakban a terület szárazulat volt, további üledékek nem képződtek. Nagymértékben folyt az erózió, a karsztosodás, valamint a bauxitosodás.

Eocén kor: (65 millió évtől 32 millió évig)

Az eocén kor végén területünk lesüllyedt és újra elöntötte a tenger. Az ekkor képződött mészkőfeleség az eocén mészkő.

Az óharmadkor folyamán a rögök szigethegyekként emelkedtek ki az eocén és oligocénkori beltengerekből. A tengerekből nummuliteszes mészkő és slíres rétegek rakódtak a triász rétegek oldalaira.

Oligocén kor: (32 millió évtől 18 millió évig)

A késői eocén, és korai oligocén korban a tengerek mélyén oxigénmentes környezetben finoman rétegzett agyagfeleségek képződtek. A terület többször rövidebb időre szárazulattá vált, majd ismét elöntötte a tenger.

A legerősebb transzgresszió a középső-oligocén folyamán játszódott le. A sziklás partok közelében nagy mennyiségű homok és kavics rakódott le, ebből keletkeztek a homokkőfeleségek. A felső-oligocén tenger visszahúzódását követően a terület szárazulattá vált, megkezdődött a rögök lassú emelkedése.

Miocén kor: (18 millió évtől 5,6 millió évig)

Az újharmadkor elején a korai miocénban erős vulkáni tevékenység zajlott le. Eleinte riolittufa ömlések, majd a terület süllyedését követően, kőszénmocsarak kialakulása volt a jellemző.

A középső miocén korban a területünktől nyugatra a Börzsöny, keletre pedig a Cserhát területére rendkívül változatos andezitlávák, és tufák rakódtak.

A vékonyabb vulkáni képződmények, a pliocén és pleisztocén korok folyamán főként a Cserhát területén lepusztultak. Ennek ellenére a vulkáni képződmények alapvetően meghatározzák a belső Cserhát mai tájképét, mivel a kemény vulkáni kőzetek általában magaslatokat formálnak.

Pliocén, pleisztocén, holocén korok: (5,6 millió évtől napjainkig)

Területünk felszíni formáinak kialakításában a fiatal plio-pleisztocén kéregmozgásoknak döntő szerepük volt. Ezen mozgások emelték ki a Duna-balparti rögöket környezetükből. Ez a folyamatos denudáció ellenére, máig is tartó lassú emelkedés határozza meg a délcserhádi táj mai képét.

A földtörténet további folytatása jelentős mértékben attól függ, hogy mi emberek képesek leszünk-e együttélni a természettel.

A Nézsai rögcsoport:

Nógrád megye területén, Nézsza településtől 1 km távolságra nyugati irányban három mészkőrög emelkedik, név szerint:

A tszf. 264,9 m. magasságú Zsidó-hegy, a 277,7 m. magas Szele-hegy, és a 282,7 m. magasságú Mészégető-hegy.

Mindhárom rög építőanyaga biogén, biomorf, jellegű felsőkarni dachsteini mészkő. A mészkövet, mint nyersanyagot mészégetés céljára ill. építőkönek bányászták a Szele-hegy és a Mészégető-hegy kőbányaiban. Ez utóbbi hegy névadója az a három mészégető hámor melynek romjai a hegy É-i lábánál ma is megtalálhatóak. Korábbi elnevezésként a Harang-hegy és a Király-hegy ma is használatosak.

E három egymáshoz közeleső, mindössze 1 km² területen belül elhelyezkedő mészkőrög, barlangtani szempontból igen érdekesnek bizonyul.

Bár szorosan nem kapcsolódik a Nézsai rögökhöz, mégis megemlítjük a Sinkár-patak eróziós völgye által elválasztott, dachsteini mészkőből álló Palkó-hegyet, mely karsztosodás szempontjából szintén érdekes momentumokkal szolgál.

Mészégető-hegy:

A hegy D-i és K-i oldalán kőfejtők találhatóak. Az itt fejtett dachsteini mészkő a hegy É-i lábánál található mészégetők alapanyagául szolgált. A mészégetők romjaitól K-re nagy befogadóképességű időszakos víznyelő található tszf. 250 m. magasságban. Maga víznyelő töbör 10 m átmérőjű, 3 m mélységű tölcsér, melybe É-i irányból érkezik a befolyás. Vízgyűjtő területe kb 2 km² vizzáró oligocén agyagfelület. A víznyelőhöz patakmeder vezet.

A töbörben mélyített kutatóakna 10 m mélységben barlangjáratot tárt fel.

(*Nézsai-víznyelőbarlang*)

A hegyrögöt Ény felől félkörívben mély eróziós árok veszi körül mely a víznyelőbe folyó patak túláradó vizeit hivatott levezetni.

Szele-hegy

A Szele hegyet É-D-i irányban eróziós árok szeli ketté, mely két magaslatra osztja a rögöt. A 249,6 m. magas nyugati illetve a 277,7 m magas

K-i, vagy főcsúcsra. A két magaslat közötti mély bozóttal benőtt árok alján időszakos vízfolyás nyomai figyelhetők meg. A hegyrög főtömbjének D-i oldalán kőfejtő található. A kb. 15 m magas fejtési fal D-i sarkában a merőleges kőzetrések találkozási pontjánál a törmeléklető tetején, a sziklafalban barlang található (*Nézsai-sziklaiireg*). A bánya több helyen tár fel hévizes ásványkiválásokkal bélelt apró üregeket és kalcit teléreket.

Egyhelyütt a sík bányatalpon szálkőben kialakult hévforráscső járatot találunk. A járat korábban már ismert lehetett, de az a teljesen a talpig feltöltődött (*Bányatalpi-barlang*). Ugyanezen hegyrög É-i oldalában mélyen bent az erdőben egy elhagyott kőbánya található kb. 10 m magas fejtési fallal. A bánya itt is erősen hidrotermálisan bontott kőzetrés hálózatot tár fel. A bányaudvar talpán egy beszakadt barlang nyomait láthatjuk. A fejtési fal K-i oldalában egy kisebb párkányon barlang nyílása található. A barlang hévizes kialakulása, a rövid csőjárat végét kicsi terem alkotja. A barlang csak kúszva járható.

Zsidó-hegy

A legdélebbre található rög a három közül. D-i oldalában felhagyott külszíni bauxitbánya található, melyben a II. világháború alatt zsidó kényszermunkatábor működött. A hegy innen kapta a nevét. A Szele-hegy irányából megközelítve a két rög enyhe átmenetet mutat. Dél felé a Zsidó-hegy oldala meredeken törik le a Sinkár-patak völgyére. A csúcskörnyéki kiterjedt platós felszínen kisebb tál alakú mélyedések találhatók. A kőzet erősen karrosodott, ennek ellenére barlang nyomai nem fedezhetők fel.

Palkó-hegy

Az eddig tárgyalt három, karsztos rög folytatásaként, D-i irányban a Sinkár-patak eróziós völgye által elválasztott Palkó-hegy is figyelemre méltó barlangtani szempontból. A hegy gerincén haladva, a 301,5 m magassági ponttól DK-i irányban 100 méterre, (térképlapon jelölve) a hegyoldalban nagyméretű lefolyástalan mélyedést találunk, oldalában dachsteini mészkő kibukkanással. A hosszú vonulat ÉNy-i gerincének 315 m. tszf. kiemelkedését félkörívben kisebb sziklaletörés veszi körül. A hegytető D-i részén, néhány méterre a letöréstől a füves bokros platón, egy kisebb sziklakibúvás tövében barlangot találunk. (*Palkó-hegyi barlang*)

Karsztosodás, barlangképződés:

A földtörténet rövid felvázolásakor, részletesen ugyan nem tértünk ki a karsztosodás mikéntjére, mégis körvonalazódhat bennünk néhány feltételezés. 200 millió év hatalmas idő. A kialakult karbonátos platform a mai arculatának elnyeréséig számos karsztosodási fázison ment keresztül.

Az első fázisban, a felső triászban, tengerparti-szárazföldi gyengébb karsztosodás történt. Később a jurában, és a kréta időszakban, a kiemelkedett szárazföldi részen jelentősebb üregek keletkeztek. Az eocén végi, oligocén eleji ismételt kiemelkedés hatására létrejött karsztosodás is létrehozta a maga üregesedését. Ötödik fázisként az oligocénben történt jelentősebb üregesedés a tengerparti-tengermelléki karsztként funkcionáló területen. A hatodik fázis, a miocén vulkanizmus hidrotermális effektusa, már jelentős szerepet játszik a mai barlangok kialakulásában.

Ezen időszakban kialakult barlangok, üregek nagy része az évmilliók folyamán minden bizonnyal megsemmisült. Elpusztította őket a tektonikus mozgások ereje, a felszínt legyaluló denudáció, a geológiai korok gyakran mindent betemető üledékei.

Területünk barlangjainak kialakulása leginkább, a miocén és plio-pleisztocén kéregmozgások során a törések mentén feltörő hévforrások barlangképző hatásának köszönhető. Azonban feltételeznünk kell a korábbi geológiai korokban kialakult, lényegesen idősebb üregek szpeleogenetikus preformáló hatását is. Nem kizárt, hogy egyes barlangok, barlangrészek jóval idősebbek lehetnek az általunk eddig feltételezettnél.

A geológiai korok folyamán lezajlott kéregmozgásoknak jelentős szerepe volt a mai barlangok, üregek kialakulásában. A kéregmozgások, törésekben, vetődésekben nyilvánultak meg. A Csövár-Nézsei rögök területét a sok kis különböző irányú törés szinte mikrotektonikusan feldarabolta. A közeli vulkánikus tevékenység kísérőjelenségeként, meleg telítetlen hidrotermális oldatok szálltak fel erős, korróziós hatást fejtve ki a karbonátos kőzetekre.

A vulkanizmus számlájára írható a vetők mentént megfigyelhető metasomatikus dolomitoidosodás és az erős kalcitteléresedés, melyek mentén a későbbi idők folyamán üregek keletkeztek. A hidrotermális oldatok, és a felszínről a mélybe jutó vizek révén a mésző litoklázisai mentén keveredési korrózió játszódott le. Ahogy a rögök emelkedtek, vm. a posztvulkáni hidrotermális effektus csökkent, úgy a termális keveredési korrózió is egyre inkább a normál-hidegvizes irányba tolódott el. Ez utóbbinak jellegzetes példáját figyelhetjük meg a Nézsai-víznyelőbarlang kialakulásának esetében. A barlang alsó kürtős szakaszát keveredési korrózió alakította ki, a felsőbb részeken a melegvizek által kioldott gömbüstök nyomait regisztrálhatjuk. Az egykori erózióbázis szintbeli csökkenése következtében a járatok nagy része szárazra került. A denudáció hatására a felszínre felnyílt járatokon, omladékkal etörmödött kürtőkön át agresszív felszíni vizek folytak, szivárogtak a barlangba, jellegzetes eróziós, korróziós nyomokat hagyva maguk után. A Nézsai-víznyelőbarlang esetében is beigazolódni látszik az a feltevésünk mely szerint az új jelentősebb barlangrészek nem a juvenális fejlődési szakaszt jellemző víznyelőjárat részei, hanem annál jóval idősebb, nagy kiterjedésű keveredési korróziós üregek.

A területen feltárt illetve az általunk ismert barlangok jelenlegi tszf. magassága tág határok között mozog. Valószínűsíthető, hogy, erózióbázisuk egykoron, azonos volt, de a későbbi tektonikus mozgások, az üregeket különböző magasságokba emelték. Ma már ezek száraz, pusztuló barlangok, melyekben jelenleg is erős a feltöltődés folyamata.

Hidrológiai viszonyok:

Felszíni vizek:

Az általunk vizsgált terület barlangtani szempontból érdekes vízfolyása, az a patak mely a Nézsai-víznyelőt táplálja.

A patak a Varga-völgy völgyfőjében ered, végigfolyik a völgyön, majd a Lóczi-réten, ahol egy másik ér is csatlakozik hozzá, végül elérkezik a Mészégető hegy É-i lábához, ahol egy víznyelő levezeti a patak vizét a mélybe.

A patak időszakosan aktív, hosszabb nyári szárazságok idején vize elapadhat. Legnagyobb, általunk mért vízhozama 100 l / min. Átlagos aktivitás esetén 5-10 l / min vízhozam a jellemző. A víznyelő a befolyó vizeket általában akadálytalanul elnyelte. Felhőszakadás ill. hóolvadás, produkált olyan mértű árvizet, melyet a víznyelő nem volt képes befogadni. Ilyenkor a töbör teljes átmérőjében megtelt, és túlsordult. A befolyó csapadékvíz, nagy valószínűséggel a mélykarsztot táplálja, a víz felbukkanási helye nem ismeretes.

A Mészégető-hegy, és a Szele-hegy között (téképen: Páskomok, Sztánya néven említett) lefolyástalan, ingoványos rét terül el. Az ÉK-i völgyfőben, a 287 m magasságú Meszes-hegy DNY-i oldalában, egy ásott, kővel kirakott kerek kutat találunk. A víztükör a felszíntől mérve 3,1 m mélységben húzódik (2001 július). A kutat állatok itatására létesítették a 60-as években. Az egyik itatóvályún 1963 máj 27 feliratot olvashatjuk. A kúttól 20-30 méterre ÉK-re időszakos alacsony vízhozamú forrás található.

A karsztos területre hulló csapadékvizek a jellegből adódóan nagyrészt a kőzetpedéseken keresztül a mélybe szivárognak, kisebb részüket az időszakos felszíni vízfolyások vezetik el. A vízzáró réteggel fedett karszterületekről a csapadékvizeket szintén időszakos vízfolyásokba koncentrálnak. Nyílt karszterületre érkezve azok vagy elnyelődnek, vagy mennyiségfüggően továbbáramolnak. Megfigyelhető, hogy az időszakos vízvezetőárkokban is jelentős mennyiségű csapadékvíz tűnik el. Jelenleg a Mészégető-hegyet körülvevő eróziós árokban folyik az az állandó vízfolyás mely korábban (a kutatás előtti állapotban) a víznyelőt táplálta. A vízfolyás megkerüli a karsztrögöt, hozamából jelentősen

veszítve a Sztánya nevű lefolyástalan katlanba folyik. Hirtelen hóolvadások, felhőszakadások alkalmával lezúduló vizek áradásai megtöltik az időszakos vízfolyásokat, a túláradó vizek elhagyják a területet. Levezetésükről a Sinkár patak gondoskodik.

Felszín alatti vizek:

A terület karsztvízszintjére vonatkozóan Vitális György közöl adatokat. A Sinkár-patak völgyében a Keszeg felé vezető földút mellett található a Nézsa K2 karsztvízmegfigyelő kutat. A kút mélysége 320 m, teljesen bélésű Sajnos a fúrás rétegsorára vonatkozó adatokat nem sikerült beszerezni. A karsztvíztükör mozgására vonatkozó megfigyeléseit (1982-től 1994-ig tartó mérésorozat) Balogh István tanár úr bocsátotta rendelkezésünkre. A fúrásban a kútperemtől mért átlagos vízszint -100 m mélységben mozog. Megfigyelt minimum szélsőértéke -112 m pozitív szélsőértéke -89 m. A felszíni csapadékvíz megjelenése a figyelőkútban általában 5 nap késéssel regisztrálható. A vízszintingadozás időbeni késése nagyobb közeli barlangjárat létezését nem támasztja alá. Az adat átlagos karsztvízáramlást tükröz. A víznyelőbarlang a fúrástól távol $1,2$ km-re helyezkedik el. Sajnos közelebb eső fúrást nem létesítettek, illetve a barlang járatai a fúrást nem közelítik meg számottevően. A fúrástól a barlang mélybeli járatait markáns geológiai törések is elválasztják, melyek erős hatással bírnak a mélybeli karsztvíz áramlására.

Itt most, az eredeti munkában több tíz oldalon keresztül a tárgyterületen fellelhető barlangok és karsztos formációk részletes leírása és kataszteri felvétele olvasható, térképekkel és fotó dokumentációval.

Barlangvédelem

A területen található barlangok víznyelők, barlangindikációk és karsztos formációk többsége a mai napig nem került leírásra. Ebből kifolyólag e barlangok nem válhattak ismertté, emberek által ritkán felkeresett helyek közé tartoznak. Ennek köszönhetően kevésbé háborgatott élőhelyet, megfelelő védettséget biztosítanak ma is sok esetben ritka barlangi vendég, valamint barlangkedvelő fajoknak. A területen található karsztbokor erdők az értékes sziklagyepek, a barlangbejáratok közvetlen közelében az egyedi klimatikus összetevők hatására kialakult különleges növénytakarások, mindenképpen védendő értéket képviselnek..

Ha védelemről beszélünk, csak összefüggésekben gondolkodhatunk. A terület karsztos jellegéből adódóan, mindenek előtt a felszíni vizek védelmére kell nagy hangsúlyt fektetnünk. A felszíni szennyezett vizek a mélykarsztba jutva ivóvíztartalékainkra végzetes hatással lehetnek.

A Nézsa-víznyelő vízgyűjtőterületének 80%-át művelt mezőgazdasági területek adják. A vízgyűjtő terület szennyezése kihatással van a barlang, azon keresztül a mélykarszt vizeinek elszennyeződésére, ezért a terület védelme igen fontos kérdés.

A terület barlangjai karsztformái köfajtái, értékes földtani információval szolgálnak a terület részletes geológiai megismeréséhez. Kiemelten kezelendő a Nézsa-víznyelőbarlang mely a triász alapkőzet területre jellemző eddigi legrészletesebb mélybeli földtani szelvényét szolgáltatja.

A területen fellelhető barlangok többsége természetesen nyitott állapotú, könnyen megközelíthető, és bejárható. Egyetlen olyan védelmi tényező tudott, mely a mai napig viszonylagos érintetlenségben megőrizte számunkra a ezeket a barlangokat, ez pedig „az ismeretlenség homálya” Tudvalévő, hogy az ismertséggel egyenes arányban növekszik a látogatások száma. Ez pedig beláthatatlan következményekkel járhat. A természeti egyensúly megbontása bizonyos barlangok esetében, valamint az azt életterének tekintő biológiai közösség számára végzetessé válhat. Elsőként, tehát erre gondoljunk, mikor végiglapozzuk ezt a tanulmányt, és ennek szellemében járjuk be, vagy végezzünk kutatást a terület barlangjaiban.

A Nézszai rögcsoport barlangjainak, üregeinek speleoindikációinak kutatása, eddig is igen szép érdekes tudományos szempontból is fontos eredményekhez vezetett. Némely barlang esetében igen jelentős üregrendszer húzódhat a felszín alatt, melynek csak kis töredéke ismert. E barlangok továbbkutatása, tudományos feldolgozása alapfeladataink, közé kell, hogy tartozzon.

Talán, nem elhanyagolható szempont, hogy a mai idők mindent elpusztító rablógazdálkodásával szemben, a terület esetleg fokozottan védetté nyilvánításában a barlangkutatás jelentős szerepet vállalhat. Megmentve néhány pénzben nem kifejezhető természeti értéket, mely szépsége mellett alapot kínál a további kutatásokhoz, közvetlen környezetünk alaposabb megismeréséhez és tudásunk gyarapításához.

Naszályi-víznyelőbarlang

A Naszályi-víznyelőbarlang teljes feltáró kutatását és dokumentálását, valamint a barlangi túrák vezetését a Troglonauta BKE vette át. Mi már csak együttműködést vállalunk, önálló kutatást nem végzünk a barlangban.

Násznép-barlang

Sajnos e második legnagyobb naszályi barlang kutatását és felügyeletének lehetőségét a DNP igazgatósága megvonta csoportunktól. Ennek ellenére néha ellátogatunk a barlanghoz és ellenőrizzük a lezárás sértetlenségét, nehogy a barlang kincsei garázdaság áldozatává váljanak.

Nincs kegyelem-aknabarlang

2002 03 07-én csoportunk tagjaival a DDC Sejcei bányüzemében hivatalos helyszíni bejárást tartottunk, melynek során a fejtési front középső részében a talp felett kb 5m magasságban 60 x 40 cm ovális alakú, a robbantások hatására repedezett barlangnyílásra lettünk figyelmesek. A nyílást megközelítve, (meredek agyaglejtőn felmászva) tapasztaltuk, hogy abból erős huzat tör a szabadba, mely nagyobb méretű barlang létezését támasztja alá.

A barlangba bebújva, először egy kisebb fülkére lettünk figyelmesek, majd később az alattunk nyíló oldott, átlag 40-60 cm széles hasadékra. Az itt ledobott kő mélyre esett, ezért a további bejárást ebben az irányban folytattuk. A hasadékjárat lefelé tágult, ezért a kötélbizosítás mellett döntöttünk.

Új eddig ismeretlen barlangjárat lévén a jellegzetes járatrészeket az első felfedezők nevezik el. Mivel midannyian „erősen vallásos” neveltetésben részesültünk, ez alapján igyekeztünk találó elnevezéseket adni a barlang bizonyos részeinek. A barlang eleinte a Romantika-aknabarlang elnevezést kapta, hogy miért, azt Norbi tudja. Később a név Nincs kegyelem-aknabarlang névre változtatott, utalva nevében sorsára, hiszen jelenleg is működő bánya fejtési falában nyílik.

Úgy 20 méter mélységben oldaljáratra lettünk figyelmesek, mely a fő járatra merőlegesen K-i irányba tartott. A barlang bejárat nyílásától függőleges irányban kb. 30 métert tudtunk traverzálva, biztosítással lemászni. A járat szelvénye tágulni kezdett, majd teremmé szélesedett. A terem alját hatalmas kövekből összeékelődött álfenék alkotta, mely alatt aknák nyíltak. Ez a **Purgatórium**. A kövek közötti nyíláson lebújva először egy 40 méter mélységű átlag 4 m átmérőjű, kör keresztmetszetű, simára oldott falú aknába ereszkedhettünk le. Leírhatatlan érzés volt. Először Norbi (Cickány) indult közülünk úgymondd a semmibe. Ahogy siklott a kötéllel lefelé, és távolodott lámpájának imbolygó fénypontja mind folyamatosan kérdegettük. Látod, az alját ?, van oldaljárat? és hasonlók. Végül leért az akna szájától mért 48m-es mélységbe. Az akna a **Pokol-akna** elnevezést kapta.

A második akna mélysége már nem érte el az előzőét, abban csak kb 30m mélységig tudtunk leereszkedni. Hasonlóan az előzőhöz, ez is szabályos kör keresztmetszetű, átlag 3 m átmérőjű volt. Több helyen szép borsóköveket láttunk a falakon, ellentétben a Pokol-akna komor falaival, ezért ezt az aknát **Menyország-akna** névvel illettük. Mindkét akna alját omladék alkotta.

A Pokol-aknával elértük a bejárat szintje alatti -71m mélységet, mellyel a barlang a Naszály-hegyen található második legmélyebb barlanggá lépett elő. Felfelé menet még várt az oldalág megtekintése.

Az oldaljáratba (**Elosztó**) bemászva egy kisebb 2-3m átmérőjű kör alapterületű akna aljába érkeztünk, mely a magasba tört. Felmászva további 15-20m járathossz vált ismertté. Az oldalág vízszintes irányban keskeny hasadékká szűkült, de még járható volt. Néhány követ elmozdítva kb. 5m-t jutottunk előre, ahol a hasadék egy aknába torkollott. Az aknába beereszkedtünk. Az eleinte szűk járat (**Juli-ánusz-átjáró**) néhány méter megtétele után kitágult, és harangszerűen kiszélesedett. Alattunk kb 4m átmérőjű szabályos kör alakú, oldott sima falú akna vált láthatóvá, a **Sátán-akna**. A kútszerű aknában kb. 32m mélységbe ereszkedtünk le. Az akna alját álfenék alkotta. Egy kisebb oldalsó nyíláson átbújva további 5m ereszkedés után hasadék jellegű terembe érkeztünk. Az elszűkülő hasadékban erős huzat érződött és víz eltűnési nyomok voltak láthatók. A járat, ebben az irányban tovább nem folytatódott. Mindhárom akna alja az **Áldásosztó** nevet kapta. Fentről az elővigyázatlan kutatók által lelökött szmetyi áldásként hull a néhány m²-es területen védettség nélkül várakozó kutatókra.

A barlangról emlékezetből térkép-vázlatot készítettünk. A bejárást során fotóztunk. Később a barlang részletes állapotfelvételére is sor került a Környezetvédelmi Minisztérium (KÖM BTI) megbízásából. Ezért a hivatalos térképen és a barlangtani szakvéleményen néhány név megváltoztatásra került: Pl Juli-ánusz-átjáró, Juliánusz-átjáróra módosult, stb...

Földtani jellegzetességek:

Az üreg befoglaló kőzete triász dachsteini mészkő. Járatait négy fő tektonikus törés határozza meg. A barlang járata a felsőbb szinteken hévizes kialakulás, freatikus oldás nyomait hordozza, simára oldott falakkal, jellegzetesen íves falfelületekkel és borsókő foszlányokkal. A mély körszelvényű aknákra is a sima falak a jellemzőek. Kialakulásukra többféle magyarázat is lehetséges, leginkább a süllyedő karsztvízszint melletti keveredési korrózió az elfogadható. A falakon, mint kisformák a hideg vizes utólagos oldás nyomai, köcsipkék, élek és oldásvályúk, kannelúrák, boxwork szerkezetek a szembetűnőek. Az aknák közötti ablakokban huzatborsókővek pompáznak.

A Nincs Kegyelem aknabarlang a DDC jelenleg is működő bányauzemének területén található. Bejárata omlásveszélyes művelt részüben nyílik. A barlang bejáratához menni, a barlangba leszállni tilos és életveszélyes. Bárminemű vizsgálata bányahatósági, valamint természetvédelmi és barlangtani engedélyköteles, megközelítése bányajártassági vizsgával rendelkező személy felvezetésével lehetséges.

Túra a Magas-tátrában

A dec. 20-22 re tervezett Tátra túra egészen jól sikerült, az egyik klubtársammal voltunk fent a Krivánon. A hó itt sem volt jelentős (néha csak combig ért), inkább a hideg volt egy kicsit kellemetlen. Mikor megérkeztünk, a hegy lábához, 20 óra 30-kor, tiszta felhőtlen égbolt fogadott és telihold. Ezért úgy döntöttünk, míg nem romlik el a idő, elindulunk.

A fenyvesben jól járható volt az út, az ágak felfogták a hó nagyobb részét.

A törpefenyvesben már egy kicsit nehezebb volt az előre jutás. Miután azt is elhagytuk, firmes és porhavas szakaszok váltogatták egymást. Persze, ez azt is jelentette, hogy a szélnek már semmi nem állta útját és kellőképpen hordta az arcunkba a havat. Egy szélvédett helyen burkoltunk valamit a zsákból, ezzel is könnyítve azon. Lévén, hogy több napra terveztük a túrát és azt sem tudtuk, fent a csúcson milyen viszonyok fogadnak, ezért volt nálunk minden földi jó (hálózsák, bivakzsák, matrac, kötél, csőcsavar, szegek, köztések, kalapács, főző hágóvas, jégcsákány ...), ami utólag feleslegesnek tünnek, de lehetett volna szükség rá. Kb. hajnali 3 órakor értünk a nyereg alá. Itt tanakodtunk, hogy aludjunk, vagy menjünk tovább, de a továbbhaladásnál maradtunk. Szerencsénkre, mikor kiértünk a gerincre elállt a szél. Hat óra körül értünk a csúcra, ahol érdekes módon fúj a szél. Ezért, 10 percnél tovább nem maradtunk és megkezdtük az ereszkedést. A csúcs előtt kb. 150m-rel a haverom felvette a hágóvasat én nem találtam indokoltnak. Persze lefelé menet már bántam, de azért túl lehetett élni. Átvágtunk egy kuloáron, "teljesen szabályosan" és csodálkozva néztük felettünk a hómező leszakadásait. Bár nem indult meg alattunk, de az alapok oktatásait is azzal kezdik, hogy ilyet, ha lehet, ne csináljon az ember.

Kicsit fáradtan (azaz nagyon) értünk le a parkolóhoz, elégedetten pakoltuk ki, a megsétáltatott cuccokat. Legalább nem kell őket tisztogatni. Szóval jól sikerült és épségben hazaértünk.

Pohl Béla írása

Csoportunk 2003 évi munkaterve

Csoportunk kutatási területe csökken, ennek arányában a kutatható objektumok száma is. Ennek ellenére kutatási kedvünk ezzel fordított arányban nő. Tervezett fúzió esetén (Troglonauta BKE) ennek hivatalos teret engedhetünk, ha nincs fúzió akkor nem. 2003 évben szeretnénk a régen áhított Naszály-rög összes barlangjának térképét és leírását elkészíteni mely kb 40 objektumot foglal magába.

2003-ra több külföldi túrát is tervezünk, nem barlangba, hanem a hegyekbe Mont Blanc 4807m, Matterhorn 4478m, Dolomitok stb...

A DDC bányaiüzemeiben előkerülő barlangok sorsát a továbbiakban **nem** kísérik figyelemmel.

Köszönetnyilvánítás

Köszönjük az MHT. DMRV Rt üzemi szervezetének, hogy támogatták és figyelemmel kísérték a munkáinkat.

Köszönjük a DDC sejcei kőbánya vezetőjének Molnár Péter, úrnak és helyettesének, Gyurcs György úrnak, hogy lehetővé tették számunkra, hogy a bánya területén áthaladhassunk, és felszereléseinket átszállíthassuk.

Ezzel nagyban segítettek a Naszályi-víznyelőbarlang kutatását. Köszönjük, hogy lehetővé tették a bányaiüzem területén felnyílt aknabarlang kutatását, és dokumentálását.

Köszönjük a Troglonauta Barlangkutató Egyesület tagjainak önfeláldozó munkáját, és azt hogy lehetőséget biztosítottak számunkra a Naszályi-víznyelőbarlang kutatására. Köszönöm Ézsiás György barátomnak, hogy hozzájárult néhány gondolatának idézéséhez. Köszönjük az engedélyeket kiadó szervezeteknek, hogy lehetővé tették csoportunk kutatómunkáját a 2001-es esztendőben is. Köszönjük a Duna Ipoly Nemzeti park Igazgatóságának, azon belül Dr Vas János igazgató úrnak és Juhász Márton barlangtani felügyelő úrnak, hogy sikeresen visszavonták engedélyeinket.

Köszönjük a Nézsai polgármesternek, Zomborka Péter úrnak önfeláldozó segítségét a Nézsai-víznyelőbarlang kutatásában. Köszönet Behányi Sándornak, aki helyet biztosított a kutatások végrehajtásához.

Köszönet mindenkinek, aki segített valamilyen formában csoportunknak.

A 2002 évi jelentést összeállította és lejegyezte:

Antal József

Figyelem!

Az, hogy kezdedben tartod írásunkat, fotóinkat, esetleg mozgókép anyagainkat felhatalmaz téged arra, hogy azt elolvasd, megnézd, vagy meghallgasd, de nem másra!

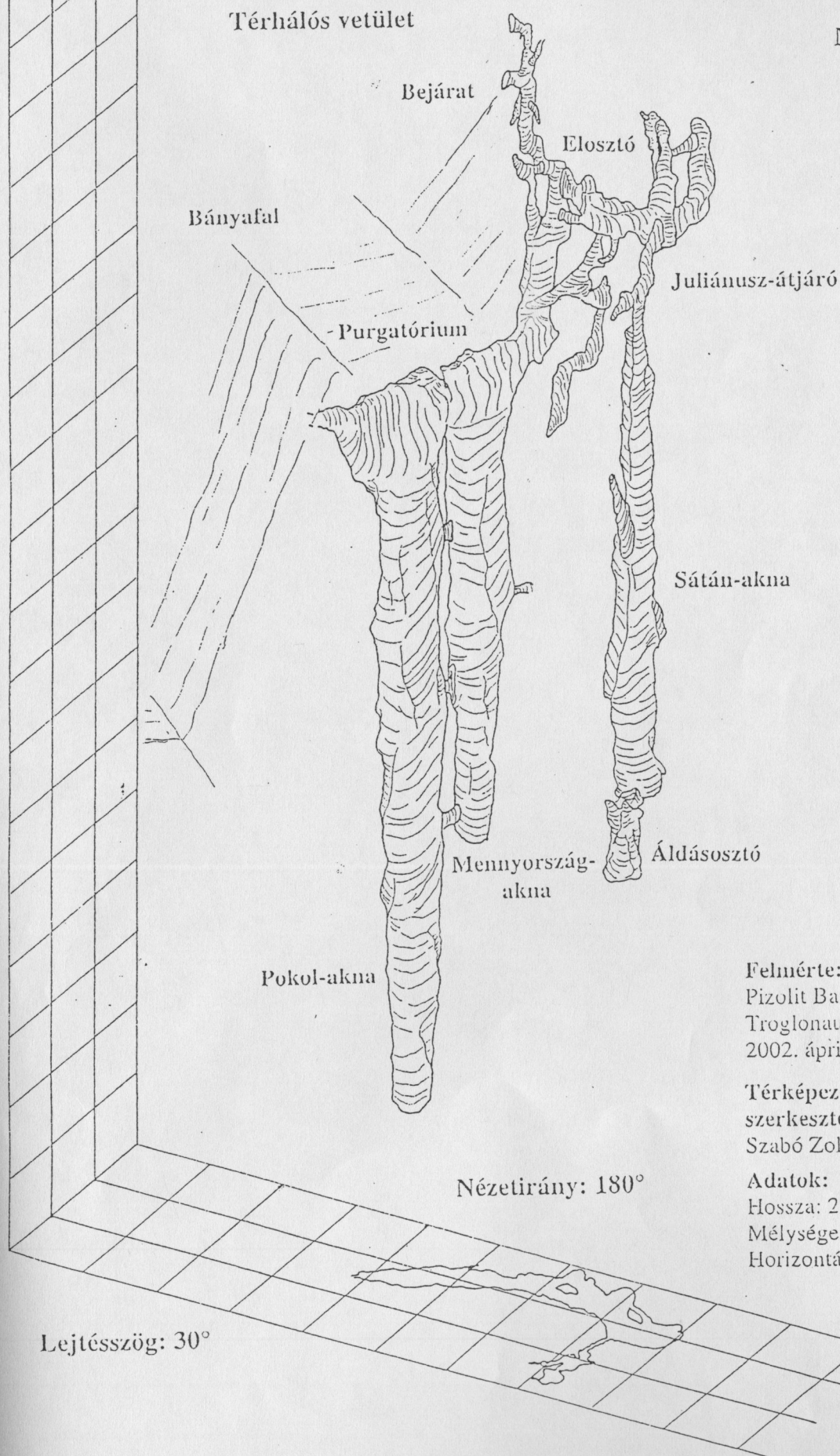
A Naszály Barlangkutató Csoport éves összefoglaló jelentéseit, tudományos munkáit, annak részleteit, másolni, sajtóban, médiákban, interneten, megjelentetni csak a csoport vezetőinek engedélyével lehet. Ez vonatkozik egyéb eddig megjelent írásainkra is, valamint a csoporttal kapcsolatos fotó és videóanyagokra is. Ha ezt megszeged, és megtudjuk, márpedig megtudjuk, nem fogunk feljelenteni, de az biztos, hogy kegyetlenül ráfárgasz!

Nincskegyelem-aknabarlang

(Cserhát, Naszály)

Térhálós vetület

Méretarány: 1:250

Mennyország-akna

Sátán-akna

Áldásosztó

Pokol-akna

Nézetirány: 180°

Lejtésszög: 30°

Felmérte:

Pizolit Barlangkutató Egyesület és
Troglonauta Barlangkutató Egyesület
2002. április-május

Térképezést vezette,
szerkesztette, rajzolta:
Szabó Zoltán

Adatok:

Hossza: 224 m

Mélysége: -71 m

Horizontális kiterjedése: 27 m